

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА
В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції

Випуск 11

Вінниця 2022

УДК 373.2/.3(100)(06)

А 43

Рекомендовано до друку вченою радою факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол №1 від 07.09.2022 року)

Редакційна колегія:

Пахальчук Н.О.,	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (<i>голова</i>)
Демченко О.П.	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Бондар Ю.В.,	асистент кафедри початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Карук І.В.,	асистент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Колеснік К.А.,	доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Колосова О.В.,	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Комарівська Н.О.,	кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського
Поповська О.А.	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Технічна редакційна колегія:

Бондарчук О.О. старший лаборант кафедри дошкільної освіти ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Рецензент:

Шахов В.І., доктор педагогічних наук, професор кафедри психології та соціальної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

А 43 Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 6-7 липня 2022 р.) / за ред. Н.О. Пахальчук; О.П. Демченко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2022. Вип. 11. 675 с.

A 43 Actual problems of the teacher's creative person forming in the context of continuity of preschool and primary education: Collection of the International Scientific Internet Conference (Vinnytsia, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 6-7 July 2022) / ed. N. Pakhalchuk; O. Demchenko; Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Faculty of Preschool and Primary education. Vinnytsia: Ltd «Mercury-Podillia», 2022. Issue 11. 675 p.

До збірника включені наукові статті з актуальних проблем професійно-творчої підготовки педагогів у контексті завдань реалізації наступності дошкільної та початкової освіти, які підготовлені викладачами і студентами України та зарубіжжя у межах наукового співробітництва.

Матеріали збірника адресовані викладачам і студентам ЗВО, педагогічним працівникам початкової школи та закладів дошкільної освіти, а також усім, хто цікавиться питаннями навчання й виховання дітей.

The collection includes scientific articles on actual issues of professional and creative training of teachers in the context of the tasks of implementing the continuity of preschool and primary education, prepared by teachers and students of Ukraine and the foreign countries within the framework of scientific cooperation.

The publication is oriented on lecturers and students of universities, teachers of primary school and institutions of preschool education, and everyone who is interested in problems of education and upbringing of children.

Статті публікуються в авторській редакції.

УДК 373.2/.3(100)(06)

ISBN 978-966-924-251-8

© Авторський колектив

**РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
В УМОВАХ ЗМІШАНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Анжеліка Ремньова, кандидат педагогічних наук, старший викладач
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова (Україна)

**DEVELOPING CREATIVE CAPABILITIES OF FUTURE TEACHERS
IN THE CONDITIONS OF THE BLENDED LEARNING AND DISTANCE LEARNING**

Anzhelika Remnova, Candidate of Pedagogy, Senior Lecturer
Dragomanov National Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті виявлено сутність терміну «творчі здібності майбутнього педагога», проаналізовано шляхи та методи розвитку творчої особистості майбутнього вчителя, визначено особливості формування творчих здібностей майбутніх педагогів в умовах дистанційного та змішаного навчання.

Ключові слова: майбутній педагог, творча особистість, творчі здібності, змішане навчання, дистанційне навчання.

Abstract. Interpretation of term «creative capabilities of future teacher» is educed in the article, ways and methods of development of creative personality of future teacher are analysed, the features of forming of creative capabilities of future teachers are certain in the conditions of the distance learning and blended learning.

Key words: future teachers, creative personality, creative capabilities, blended learning, distance learning.

У сучасних умовах змінилися вимоги та суспільні запити не тільки до системи освіти, а й до підготовки майбутнього вчителя, який почав працювати в умовах Нової української школи і передусім, повинен мати творче мислення і бути готовим до прийняття нестандартних рішень. У Концепції Нової української школи зазначено, що вчитель – це людина, на якій тримається реформа і наша мета – сприяти його професійному і особистісному зростанню. Потужні державу і конкурентну економіку забезпечить згуртована спільнота творчих людей, відповідальних громадян, активних і підприємливих. Саме таких повинна готувати середня школа України [3, с.5]. Традиційні форми професійної підготовки вчителя сьогодні вже не є актуальними. До того ж формування творчої особистості майбутнього педагога відбувається в нових умовах інформаційно-освітнього середовища ЗВО, а виклики часу – пандемія та війна – змінили ставлення студентів і викладачів до дистанційного та змішаного навчання.

У систему професійної підготовки майбутнього вчителя необхідно включити теоретичну та практичну підготовку студентів до творчої професійної діяльності, до розвитку креативності, до ознайомлення майбутніх учителів з технологіями розвитку творчих можливостей учня і адаптувати цю систему до умов дистанційного та змішаного навчання.

Проблема формування творчої особистості майбутнього вчителя не є новою, до неї зверталися науковці впродовж всієї історії розвитку людства, адже творча діяльність у будь-якій сфері суспільного життя – це ознака соціального прогресу. Однією з найважливіших сфер для реалізації творчих здібностей особистості є сьогодні сфера освіти. В останні десятиліття вітчизняні науковці В.Андрущенко, І.Бех, В.Бондарь, Л.Вовк, І.Зязюн, О.Мороз, В.Семиченко, О.Савченко, О.Сухомлинська, Г.Троцько та інші розглядали у своїх працях не тільки тенденції розвитку вищої освіти, а й окремі аспекти професійної підготовки майбутніх вчителів. Теоретико-практичні аспекти дистанційного та змішаного навчання досліджували вітчизняні вчені С.Березенська, А.Бурмістрова, Н.Болюбаш, В.Гнезділов, В.Голубева, Є.Желнова, М.Кадемія, В.Кухаренко, В.Маняхіна, Е.Новікова, Е.Полат, А.Стрюк, А.Хуторской та інші. Але обрана проблематика ще недостатньо представлена в наукових розвідках, тому є необхідність у проведенні подальших досліджень на цю тему.

Мета даного дослідження – визначити особливості формування та розвитку творчих

здібностей майбутніх педагогів в умовах дистанційного та змішаного навчання.

Аналіз психолого-педагогічної та філософської літератури з проблеми розвитку творчих здібностей у майбутніх педагогів дозволив визначити сутність ключових понять дослідження. Єдиної теорії творчості та пояснення особливостей формування творчих здібностей не існує, але більшість науковців описують творчість як процес створення нового, цінного для суспільства, продукту. «Творчість – діяльність людини, спрямована на створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей (нові твори мистецтва, наукові відкриття, інженерно-технологічні, управлінські чи інші інновації тощо). Необхідними компонентами творчості є фантазія, уява, психічний зміст якої міститься у створенні образу кінцевого продукту - результату творчості»[6, с.406]. Творчість має важливе значення у діяльності педагога, оскільки є умовою для самореалізації його особистості і сприяє професійному саморозвитку. Лише творчий учитель здатен сформувати творчу особистість вихованця, допомогти йому виявити свої нахили та здібності, самоактуалізуватися.

Поняття «творчі здібності особистості» науковці М.Бургін, С.Гончаренко, О.Леонт'єв, В.Моляко, С.Рубінштейн та інші представники діяльнісного підходу тлумачать як сукупність психологічних та індивідуальних властивостей особистості, наявність яких дозволяє особі успішно виконувати певний вид діяльності. Відповідно «творчі здібності майбутнього педагога» є своєрідним поєднанням здібностей та властивостей особистості, що забезпечують унікальність способів дій, новизну та оригінальність у вирішенні професійних завдань, готовність до творчих конструктивних перетворень у майбутній педагогічній діяльності. Творчі здібності мають складну структуру, компоненти якої пов'язані між собою. Головна роль у створенні нового продукту належить інтелектуально-евристичним здібностям, які забезпечують критичне мислення, генерування нових ідей, висунення гіпотез, вміння виявляти суперечності, фантазувати, переносити знання і вміння з однієї ситуації до іншої [2, с.57].

Майбутній педагог з розвинутими творчими здібностями здатний до різноманітних модифікацій, комбінування змісту навчального матеріалу нестандартними способами, має готовність до розробки оригінальних підходів до планування освітнього процесу, використовує різні методи, форми, прийоми для організації творчої педагогічної діяльності, шукає шляхи вдосконалення освітнього процесу, щоб розвинути особистісний творчий потенціал кожного вихованця [4]. Сучасна система вищої освіти має забезпечити реалізацію творчих здібностей майбутніх вчителів за певних загальних організаційно-педагогічних умов:

- створення позитивного творчого педагогічного середовища;
- посилення мотивації до творчої діяльності (різні види заохочень, творчі, науково-дослідні завдання, особистий приклад творчого саморозвитку викладача);
- впровадження форм, методів, прийомів навчання, що сприяють розвитку творчих здібностей майбутніх педагогів (інтерактивні технології, творчі проекти, діалогічні методи тощо);
- об'єктивне оцінювання студентів на принципах академічної доброчесності.

Варто поєднати всі ці умови і сформувати психологічну готовність студентів до творчої діяльності (мотивувати і підтримувати бажання створювати власні творчі продукти, методики, експериментувати), надати відповідну теоретичну (уявлення про творчість, форми, методи, технології, що забезпечують розвиток творчих здібностей в учнів) та практичну підготовку (уміння творчо застосовувати набуті знання, перетворюючи їх у творчо-інноваційну компетентність).

Яким чином реалізувати ці педагогічні умови під час дистанційної або змішаної форми навчання? Загальновідомо, що дистанційне навчання з 2013 року в Україні існує як законодавчо закріплена окрема форма навчання в ЗВО, хоча до 2020 року мало хто з учасників освітнього процесу був підготовлений до такої форми навчання. З початком пандемії коронавірусу, а потім війни в нашій країні, дистанційне навчання стало незамінною

і єдиною можливістю отримання знань в ЗВО. Згідно визначення у сучасному психолого-педагогічному словнику: «Дистанційне навчання – форма організації і реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) здійснюють навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально (на відстані, яка не дозволяє і не передбачає безпосередню навчальну взаємодію учасників віч-на-віч)» [6, с.98], тобто воно взагалі не передбачає безпосередньої навчальної взаємодії. Змішане навчання є однією з сучасних освітніх технологій, в основі якого лежить концепція об'єднання технологій «класно-урочної системи», електронного навчання, дистанційних освітніх технологій [7, с.126].

Більшість вітчизняних дослідників роблять наголос на тому, що використання в навчанні комп'ютерних і телекомунікаційних засобів розширює можливості варіювання матеріалу, інформаційного фонду, яким може користуватися студент в освітньому процесі, робить більш гнучким і оперативним реагування викладача на характер його помилок і труднощів. Специфічні для дистанційного навчання засоби розширюють межі інформаційного поля студента, кількість запропонованих йому варіантів навчання, підсилюють зворотний зв'язок [1]. Разом з тим, ці форми навчання мають і свої недоліки: обмеженість очних соціальних контактів, недосконалість технічних можливостей, збільшення випадків порушення академічної доброчесності серед студентів, зменшення активності студентів на парах. Сьогодні в умовах війни ці недоліки доповнили такі загрози, як нестабільність умов навчання, загроза життю і здоров'ю студентів та викладачів, погіршення їх психологічного здоров'я, зниження рівня мотивації до навчання.

Саме тому в умовах дистанційного і змішаного навчання необхідно більше уваги приділити вже відомим інтерактивним технологіям, методам, засобам розвитку творчих здібностей у майбутніх педагогів, адаптувати їх до режиму віддаленої роботи, розробити механізми реінтеграції учасників освітнього процесу, викладачам спрямувати і скерувати діяльність студентів у русло організації процесу самостійного навчання і розвитку, розширювати їх інноваційний і творчий потенціал.

В першу чергу майбутніх вчителів необхідно ознайомити з інтернет-ресурсами та програмним забезпеченням, які можуть урізноманітнити освітній процес і розкрити їх творчий потенціал під час підготовки до уроків. Це може бути: створення власного Youtube каналу, щоб публікувати у ньому власні інформаційні та відеоматеріали; використання конструктора доповненої реальності (AR) для розробки дидактичних матеріалів (за допомогою Flippar, ROAR, Arvizor та інших); конструювання уроку у середовищі Intech IWB; використання онлайн сервісу Kahoot для створення інтерактивних завдань, тестів, опитувань, вікторин.

Під час занять в умовах дистанційного та змішаного навчання викладачі можуть використовувати такі інтерактивні технології, як Кейс-стаді (case-study), або метод конкретних ситуацій, що використовується у навчанні шляхом розв'язування конкретних завдань-ситуацій (вирішення кейсів). Викладач презентує студентам певну проблему (проблемну життєву ситуацію) і пропонує різні варіанти її розв'язання. Студентам надається можливість проявити власну ініціативу, креативні здібності, відчутти самостійність при засвоєнні теоретичних положень і оволодінні практичними навичками. Ця технологія сприяє формуванню позитивної мотивації до навчання та розвитку творчих здібностей майбутніх педагогів.

Можна адаптувати до умов дистанційного навчання метод проєктів, який дає можливість залучати студентів до науково-дослідної та пошукової діяльності, сприяє розвитку пізнавальних умінь і навичок майбутніх педагогів, умінню критичного мислення та розвитку творчих здібностей.

Використання технології сторітеллінг (мистецтво захоплюючої розповіді та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача) є особливо актуальною в сьогоденних реаліях дистанційного та змішаного навчання. Сторітеллінг не тільки допомагає створити позитивну атмосферу під час онлайн

лекції, зняти психологічну напругу і встановити контакт зі студентами, а й сприяє розвитку особистісних якостей, унікальності уяви, підвищенню активності та залученню до творчості всіх учасників освітнього процесу. Історії впливають на почуття будь-якої людини, що зумовлює підвищення рівня концентрації уваги на занятті [5].

Таким чином, розвиток творчих здібностей майбутніх педагогів в процесі фахової підготовки перш за все відбувається під час навчальної діяльності, яку можна організувати в умовах дистанційного та змішаного навчання із залученням інтерактивних технологій та різноманітних методів і прийомів, які дозволяють розкрити свій творчий потенціал, сформувавши критичне мислення, розвинути творчу уяву та мовлення.

Список використаних джерел

1. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В. М. Кухаренка, В. В. Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.

2. Момот Л. Л., Шелестова Л. В. До проблеми формування творчих здібностей у процесі навчання. Педагогіка і психологія. 1997. №2. С.53-59.

3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. : URL:<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

4. Руденко Л. С. Підготовка вчителя початкової школи до творчої педагогічної діяльності. Вісник психології і педагогіки. 2014. №16. URL: <http://www.psyh.kiev.ua//> Руденко Л.С. Підготовка вчителя початкової школи до творчої педагогічної діяльності.

5. Сторітеллінг як метод навчання. URL: <https://www.creativeschool.com.ua/storytelling/>.

6. Сучасний психолого-педагогічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький (Київська область): Домбровська Я.М., 2016. 473с.

7. G. Bevzo, V. Vyshkivska, A. Remnova, I. Titarenko. Blended learning: futures of application in the modern educational system. *Intellectual Archive. Multidisciplinary Journal*. Ontario : Shiny World Corp. 2021. №4(11). October/December. P.124-132.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГОВОРІННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ THINK-PAIR-SHARE В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Валерія Саннікова, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: Н.О. Шевцова, викладач

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка (Україна)

TEACHING GERMAN LANGUAGE SPEAKING TO FUTURE TEACHERS USING THE THINK-PAIR-SHARE TECHNOLOGY IN BLENDED LEARNING

Valeriia Sannikova, bachelor's student

Sumy Makarenko State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. В статті розкриваються особливості навчання німецькомовного говоріння майбутніх вчителів. Автор статті презентує завдання для розвитку умінь німецькомовного говоріння на основі технології Think-Pair-Share в умовах змішаного навчання.

Ключові слова: стратегія Think-Pair-Share, навчання німецькомовного говоріння, змішане навчання.

Abstract. The article reveals the peculiarities of teaching German language speaking to future teachers. The author of the article presents tasks based on using the Think-Pair-Share Technology in blended learning.

Key words: the Think-Pair-Share Technology, teaching German language speaking, blended learning.

Україна все впевненіше набуває статусу європейської держави, у зв'язку з чим вдосконалення технологій навчання говоріння іноземною мовою (ІМ) в закладах вищої освіти стає все більш актуальним. Вдосконалення технологій шляхом залучення нових стратегій для якісного навчання в змішаному та дистанційному форматі має значний потенціал покращення вмінь говоріння німецькою мовою (НМ) у майбутніх вчителів.